

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דף פ"ד

אלו פסולים המזבח מקדש

לעיל נתבאר, מהם הקרבנות, שאם עלו למזבח, הוא מקדש אותם, אף על פי שארע בהם פסול. אלא שלא כל הפסולים שווים בזה, יש פסולים שהמזבח מקדש, ויש פסולים שהמזבח אינו מקדש, ואלו שאין המזבח מקדש, אף על פי שעלו למזבח, ירדו ממנו. ונחלקו חכמים, אלו פסולים המזבח מקדש, ואלו פסולים המזבח אינו מקדש.

א. דעת רבי יהודה.

רוב הפסולים שעלו למזבח, מאחר שעלו, לא ירדו, [ובכלל זה, (א) דם קרבן או אימורי קרבן שנפסלו בלינה. (ב) אימורי קרבן שנפסלו ביציאה. (ג) אימורי קרבן שנפסלו בטומאה. (ד) אימורי קרבן שנפסלו בשחיטה במחשבת חוץ לזמנו. (ה) אימורי קרבן שנפסלו בשחיטה במחשבת חוץ למקומו. (ו-ז) דם קרבן שקבלו אותו פסולים. ושזרקו אותו פסולים למזבח].

ואין אלא שלושה פסולים, שאף אם עלו, ירדו, ואלו הם, (א) קרבן שנשחט בלינה. (ב) ושנשפך דמו (ג) ושיצא דמו חוץ לקלעים, הלמדים משלושת המיעוטים האמורים בעניין ההעלאה למזבח, "זאת תזרת העלה הוא העלה".

- מתחילה אמרו שהטעם, שדווקא פסולים אלו נתמעטו מהכתוב הנ"ל, כי שאר פסולים, יש ללמוד בבניין אב, שאם עלו לא ירדו, [כמבואר להלן]:

דם שנפסל בלינה – יש ללמוד בבניין אב, שאם עלה, לא ירד, שכן מצינו, גם באימורים, שאם לנו, ועלו, לא ירדו.

אימורים שנפסלו בלינה – יש ללמוד בבניין אב, שאם עלו לא ירדו, שכן מצינו בעניין אכילת בשר הקרבנות, שהשלמים אינם נפסלים כלל בלינת לילה אחד, ומותרים באכילה גם ביום השני.

דבר שנפסל ביציאה מהעזרה – יש ללמוד בבניין אב, שאם עלה לא ירד, שכן מצינו לו צד היתר בבמה, שאין בה פסול יוצא כלל.

דבר שנטמא – יש ללמוד בבניין אב, שאם עלה לא ירד, שכן מצינו לו צד היתר בעבודת ציבור, שאין בה פסול טמא.

אימורים שנתפגלו במחשבת חוץ לזמנו – יש ללמוד בבניין אב, שאם עלו לא ירדו, שכן מצינו, שהזריקה במחשבה זו, מועילה לעניין זה, שבה נגמרה עבודת הדם בהכשר, להחשיב את הקרבן כפיגול, [שקרב המתיר כמצוותו], והואיל והיא מרצה לעניין פיגול, תרצה גם לעניין זה, שאם עלו האימורים, לא ירדו.

אימורים שנתפגלו במחשבת חוץ למקומו – יש ללמוד, שאם עלו לא ירדו, משום שהוקש לחוץ לזמנו.

קרבן שנפסל בכך שקיבלו טמאים את דמו וזרקוהו – יש ללמוד בבניין אב, שאם עלה הדם או האימורים, לא ירדו, שכן מצינו צד היתר לעבודת פסולים אלו בקרבן ציבור.

- אולם מסקנת הסוגיה, שאין הדברים הללו למדים בבניין אב, כי אין ללמוד בבניין אב, דבר שנעשה שלא כדון, [כלינת אימורים או יציאתם לחוץ במקדש], מדבר שנעשה כדון, [כאכילת שלמים למחר או יציאה בבמה].

ועיקר הלימוד הוא מהכתוב, "תזרת העלה", המרבה כל הפסולים לעלות למזבח, [כלומר שאם עלו לא ירדו], ואם כן, על כרחך, אין למעט מהכתוב הזה אלא שלושה פסולים, מחמת המיעוטים שבכתוב, "זאת תזרת העלה הוא העלה", ומסתבר שאלו הם השלושה המבוארים לעיל, כי שאר הפסולים, יש להם צד קל, [כפי המבואר בעניין הלימוד בבניין אב].

ב. דעת רבי שמעון.

כל הפסולים שנפסלו אחר ביאתם לעזרה, אם עלו למזבח, המזבח מקדשם. ובכלל זה, גם (א)

קרבן שנשחט בלילה. (ב) ושנשפך דמו. (ג) ושיצא דמו חוץ לקלעים. [שלדעת רבי יהודה אין המזבח מקדשם].

וכל שכן שאר הדברים, המנויים לעיל (ד) דם קרבן או אימורי קרבן שנפסלו בלינה. (ה) אימורי קרבן שנפסלו ביציאה. (ו) אימורי קרבן שנפסלו בטומאה. (ז) אימורי קרבן שנפסלו בשחיטה במחשבת חוץ לזמנו. (ח) אימורי קרבן שנפסלו בשחיטה במחשבת חוץ למקומו. (ט-י) דם קרבן שקבלו אותו פסולים. ושזרקו אותו פסולים למזבח. [שבאלו אף לדעת רבי יהודה המזבח מקדשם], שכן כולם ארע בהם הפסול אחר שבאו לעזרה.

ומלבד כל אלו המנויים לעיל, פרט רבי שמעון בברייתא פסולים נוספים, שארע בהם הפסול אחר ביאתם לעזרה, ולכן המזבח מקדשם, ואלו הם, (יא) הניתנים למטה מחוט הסיקרא שנתנם למעלה. (יב) והניתנים למעלה שנתנם למטה. (יג) והניתנים בחוץ שנתנן בפנים. (יד) והניתנים בפנים שנתנן בחוץ. (טו-טז) ופסח וחטאת ששחטם שלא לשמם.

ורק דברים שנפסלו קודם ביאתם לעזרה, אין המזבח מקדשם. ובכלל זה, (א) הרובע. (ב) והנרבע. (ג) והמוקצה. (ד) והנעבד. (ה) ואתנן. (ו) ומחיר. (ז) וכלאים. (ח) וטרפה. (ט) ויוצא דופן. [ובתוס' נוספו, (י) זקן. (יא) חולה. (יב) מזוהם. (יג) נדמה. (יד) טומטום. (טו) אנדרוגינוס].

- וטעמו של רבי שמעון הוא, משום שמצד אחד נאמר, "זאת תורת העֶלָה", ללמד, שכל העולים, [בין כשרים בין פסולים], תורה אחת להם. ומצד שני נאמר "זאת תורת העֶלָה", ללמד, שרק עולה כשרה, אם עלתה לא תרד, אבל פסולים שעלו ירדו.

וליישב את שני המקראות, יש לומר, שכל הנפסלים אחר ביאתם לקודש, המזבח מקדשם, [ועליהם נאמר "תורת העֶלָה"]. וכל הנפסלים קודם ביאתם לקדש, אין המזבח מקדשם, [ועליהם נאמר "זאת"].

ג. דעת רבי עקיבא. [כתובה במשנה בדף זה.

ומבארת בגמרא בדף פ"ה]

רבי עקיבא חולק על דברי רבי שמעון בדבר אחד, והוא, שלא כל בעלי מומים שעלו למזבח אינם מתקדשים, אלא יש יוצא מן הכלל הזה, והוא בהמה בעלת מום הנקרא דוקין שבעין, [ובלשון הכתוב, "או גִּבּוֹ אוּ דִּק אוּ תְּבַלְלָ בְּעֵינָיו", והוא קרום המכסה את העין], והטעם לכך שבעלת מום זה אינה נפסלת בבהמות לגמרי ואם עלתה לא תרד, כי בעופות בעל מום כזה כשר אף לכתחילה, [שאין מום פוסל בעופות, שנאמר, "תָּמִים זָכָר בַּבֶּקֶר בְּפָשִׁים וּבְעֵזִים" ללמד שהבהמה הקרבה צריכה להיות תמימה, אבל העוף אינו צריך להיות תמים. ומכל מקום אם יש בעוף חסרון אבר, הוא פסול, משום שעוף חסר אבר הוא דבר מגונה, ואין להקריב דבר מגונה לגבוה, שנאמר, "הִקְרִיבֶהוּ נָא לְפָחֶתֶךָ הַיֶּרֶךְ אוּ הַיָּשָׁא פְּנִידָה"].

ומכל מקום, לא אמר רבי עקיבא שהמזבח מקדש בהמה שיש בה מום של דוקין שבעין, אלא כשתחילה קדשה, ואחר כך נפל בה המום, אבל אם היה בה המום בעודה חולין, אינה מתקדשת להקרבה, ולכן אפילו אם עלתה למזבח תרד ממנו.

[ומודה רבי עקיבא, שהמקדיש נקבה לעולה, (שלכתחילה אינה קדשה לכך, כי אין עולה באה אלא מהזכרים), אף על פי שבעופות הנקבה כשרה לעולה, בבהמות היא פסולה לגמרי, ואף אם עלתה למזבח תרד ממנו, (ואינה כבעלת מום של דוקין שכשרה בבהמה בדיעבד, כי כשרה בעופות לכתחילה), כי פסולה של עולת נקיבה, הוא בכך שהיא נקיבה, וקדם פסולה להקדשה].

מדיני שחיטה והעלאה של קרבן חוץ לעזרה

בפרק השוחט והמעלה יתבאר בעזה"י, שכל קרבן המתקבל בעזרה, המעלה אותו לקרבן חוץ לעזרה, חייב כרת.

ולא רק קרבן המתקבל בעזרה לכתחילה דינו כן, אלא אף המתקבל בעזרה בדיעבד, ככל הפסולים שלכתחילה לא יעלו למזבח, אבל בדיעבד אם עלו לא ירדו, המעלה אותם מחוץ לעזרה חייב כרת.

ולא רק אלו, אלא גם על קרבן ששחטו בחוץ, שאף בדיעבד אינו מתקבל בעזרה, מכל מקום יש בו חיוב כרת על העלאתו בחוץ, כי נאמר, "ואלהם

תאמר", [לערב פרשת שחוט חוץ עם פרשת מעלה בחוץ], ללמד, שכל שחיבים על שחיטתו בחוץ, חייבים גם על העלאתו בחוץ, אף על פי שמשעה שנשחט בחוץ, כבר נפסל להעלאה בפנים.

ובכלל השחיטה שחיבים עליה בחוץ, [וממילא גם חייבים על ההעלאה שעמה], לא רק שוחט קרבן בהמה בחוץ, [שזו דרכו בעזרה], אלא **אף השוחט קרבן עוף בחוץ**, [שבעזרה דרכו במליקה], כי נאמר "או אשר ישחט", ללמד, שכל דבר הנשחט בחוץ, חייבים עליו אף על פי שאינו ראוי לכך בפנים.

ולדעת רבי יוחנן – כשם שהמעלה בחוץ אחר ששחט בחוץ, חייב על העליה, אף על פי שמשעת השחיטה כבר נפסל הקרבן מלעלות בפנים. כך **המעלה בחוץ אחר ששחט בלילה בפנים, חייב על העליה בחוץ**, אף על פי שמשעת השחיטה בלילה, נפסל הקרבן מלעלות לפנים. [טעם זה אנו צריכים לדעת רבי יהודה האומר שקרבן הנשחט בלילה נפסל אף בדיעבד אבל לדעת רבי שמעון דין זה פשוט כי קרבן הנשחט בלילה מתקבל בעזרה בדיעבד ולכן יש חיוב כרת על העלאתו בחוץ].

דף פ"ה

- **יש אומרים שדבריו נדחו**, כי מצינו שהשוחט קרבן העוף בפנים, אינו חייב על העלאתו בחוץ, משום שהשחיטה בפנים פסלה אותו מלעלות בפנים, ושוב אין אומרים שיתחייב על העלאה בחוץ כמי שנשחט בחוץ. [ורק הנשחט בחוץ יש בו גם חיוב על ההעלאה בחוץ].

- **ויש אומרים, שלא נדחו דבריו**, כי שחיטת בהמה בחוץ ובלילה שוות הן, שהן שחיטות המתירות חולין, ולכן אף שבכך הקרבן נפסל מלעלות בפנים, מאחר שנחשב שחוט, חייבים על העלאתו בחוץ. מה שאין כן שחיטת עוף בעזרה, שאינה שחיטה כלל, לא לחולין [בעזרה] ולא לקדשים [בעזרה], ולכן מאחר שאין העוף נחשב כשחוט, אין חייבים על העלאתו בחוץ.

אימורים שהעלם למזבח לפני זריקת דמים

א. אימורי קדשי קדשים.

קדשי קדשים יש בהם קדושת הגוף משעת הקדשם, ולכן דין פשוט הוא, שאף שמעיקר הדין אין להעלותם למזבח אלא אחר זריקת הדם, בדיעבד אם עלו למזבח, ראויים הם לו, **ולא ירדו ממנו**.

ב. אימורי קדשים קלים.

לדעת עולא – אף אימורי קדשים קלים, שאינם קדושים קדושת הגוף אלא אחר זריקת דמים, שאז דינם לעלות למזבח, מכל מקום, אם עלו למזבח קודם זריקת דמים, נעשו כבר עתה לחמו של מזבח, **ולא ירדו ממנו**, [מאחר שעומדים לכך אחר זריקת דמים].

וכן דעת רבי יוחנן – שאימורי קדשים קלים שהעלם למזבח לפני זריקת דמים, נעשו בכך לחמו של מזבח, ולא ירדו ממנו. אולם רק לעניין זה העליה מקדשת אותם, כאילו נזרק עליהם הדם, **אבל מעילה אין בהם**, כי אין מעילה באימורי קדשים קלים, אלא אחר זריקת הדם, כשהובררו האימורים לגבוה.

קרבנות שעלו בחייהם לראש המזבח

א. קרבנות כשרים.

קרבנות כשרים שעלו בחייהם לראש המזבח, בין קדשי קדשים, ובין קדשים קלים, [מאחר שאינם נפסלים בכך שיורידו אותם מהמזבח], **לכתחילה לא ישחטו בראש המזבח, אלא ירדו ממנו, וישחטו בקרקע העזרה, ואז יקרבו למזבח כהלכתם**.

ובדיעבד, אם נשחטו בראש המזבח, יקרבו כהלכתם בראשו, אולם לעניין הפשט וניתוח של העולה, שאינו חלק ההקרבה, אלא ההכנה לכך, נחלקו חכמים.

- **י"א שמפשיט ומנתח את העולה בראש המזבח**, ואין צריך להורידה ממנו לשם כך.

- **וי"א מאחר שהעולה כשרה, ולא תיפסל מהקרבה בכך שתرد מהמזבח, אין דרך ארץ להפשיטה ולנתחה בראש המזבח, אלא מורידים אותה, ומפשיטים ומנתחים אותה למטה, וחוזרים ומעלים את האברים המנותחים**.

ב. קרבנות פסולים [שהמזבח מקדש אותם אם עלו לו].

אין פסולי קרבנות מחיים, שהמזבח מקדש אותם, אם עלו לו, אלא דוקין שבעין, וכדעת רבי עקיבא. אבל כל שאר פסולי הקרבנות שהמזבח מקדש אותם, הם פסולים הבאים לאחר מיתה. ולפיכך, הדין הבא הוא כדעת רבי עקיבא בלבד, ובקרבנות שהם פסולים מחמת דוקין שבעין.

וכשעלו לראש המזבח קרבנות פסולים [בדוקין שבעין], **אף על פי שאם יורידו אותם, שוב לא יוכלו לשוחטם ולהעלותם**, כי לכתחילה אין מעלים פסולים למזבח, [ואם היו נשחטים למעלה, המזבח היה מקדש אותם אחר השחיטה, שלא ירדו ממנו], מכל מקום, **מאחר שעתה הם חיים, המזבח אינו מקדש אותם, ולכן מורידים אותם מהמזבח.**

אולם בדיעבד אם נשחטו הפסולים הללו בראש המזבח, יקרבו כי המזבח קידש אותם.

ולעניין זה הכל מודים, שאם היה זה קרבן עולה, אין מורידים אותה לצורך הפשט וניתוח, כי עולה פסולה אינה צריכה הפשט וניתוח, וכשהיא בראש המזבח היא קרבה בשלמות.

עולה שעלתה לראש המזבח בכשרות ונפסלה שם בטרם ירדה

כבר נתבאר, שעולה כשרה שעלתה לראש המזבח בחייה, תרד להישחט למטה, אולם בדיעבד, אם נשחטה למעלה, קרבה ממקומה, [אלא שלעניין הפשט וניתוח, נחלקו חכמים, האם יעשו למעלה או למטה].

וכל זה כשעד גמר ההקרבה לא ארע בה שום פסול, אבל **אם לאחר זריקת דמה נפסלה, הכל מודים שגם ההפשט והניתוח יעשו למעלה, כי אם יורידו אותה לצורך זה, שוב לא יוכלו לחזור ולהקריב את האברים שכבר נפסלו.** [ואף על פי שהעולה פסולה, יש לעשות בה הפשט וניתוח, כי מאחר שבשעת זריקת הדם היתה כשרה, ונראתה להפשט וניתוח, אף אחר שנפסלה יש להפשיטה ולנתחה].

וכל זה בשאר אברים, **אבל את הקרביים מוריד למטה, ואף על פי שבכך הם נפסלים מלהעלותם שוב, והטעם לכך שמורידים אותם, כי להקטירם כמות שהם אי אפשר, מחמת הפרש שבתוכם, שאינו ראוי להקרבה לגבוה, שנאמר, "הִקְרִיבֵהוּ נָא לְפָחֶתֶךָ הִקְרִצֵּךְ אוּ הִשָּׂא פְּנֶיךָ".**

וכשמורידים את הקרביים הפסולים הללו, אף על פי ששוב לא יקריבום למזבח, מכל מקום יש להדיחם מפרשם, כדי שלא יהיו קדשי שמים מוטלים כנבלה, שהפרש בקרביים.

עוף שנרבע

עוף שנרבע **פסול להקרבה**, ואף על פי שהכתוב המלמד שבהמה שנרבעה פסולה, מלמד גם שבהמה שרבעה פסולה, והיה מקום לומר, שאין דבר נפסל משום נרבע, אלא כשראוי להיפסל משום רובע, להוציא עופות שלא שייך בהם רובע, [כי אין עוף רובע אשה].

מכל מקום, מאחר שעבירה לרובע עוף, עוף הנרבע הוא עוף שנעשית בו עבירה, ולפיכך נפסל להקרבה.

עוף אתנן או מחיר

עוף שהוא אתנן זונה או מחיר כלב, **פסול להקרבה**, כי גם עוף הוא בכלל הכתוב, "לֹא תִבֵּיא אֶתְנַן זֹנָה וּמַחִיר כָּלָב בֵּית ה' אֶקִּיף לְכָל נֶדֶר פִּי תוֹעֵבֵת ה' אֶקִּיף גַּם שְׁנִיָּהִם".

עוף טומטום או אנדרוגינוס

לדעת תנא קמא בברייתא – טומטום ואנדרוגינוס אינם ספק זכר או נקיבה אלא בריה בפני עצמה ואינם בכלל העופות הכשרים להקרבה.

ולדעת רבי אליעזר – טומטום ואנדרוגינוס כשרים להקרבה כי לא נאמר בעניין העופות שיקרבו דווקא מזכר או נקיבה.

-

כל עוף הפסול להקרבה, כשמולקים אותו דינו כנבילה, ומטמא את האוכלו כדין נבלת עוף טהור.

עדות רבי חנינא סגן הכהנים

בעניין בעלי מומים

כבר נתבאר בדף פ"ד, שקרבנות בעלי מומים, אפילו אם עלו למזבח, אין המזבח מקדש אותם, ולכן מורידים אותם ממנו.

ואמר רבי חנינא סגן הכהנים: **דוחה היה אבא את בעלי מומין מעל גבי המזבח.**

- י"א שלא שמענו חידוש דין מדברי רבי חנינא, [שכן הדין הזה כבר מבואר במשנה בדברי התנאים הקודמים], אבל שמענו מדבריו, שארע מעשה שהעלו בעלי מומים למזבח, והורידו אותם ממנו כפי הדין.

- וי"א שרבי חנינא לימד, שכשמורידים את בעלי המומים מהמזבח, אין מורידים אותם בפרהסיא, שהוא בזיון להם, אלא מורידים אותם כלאחר יד. [ולכאורה הוא הדין לשאר הפסולים שמורידים מהמזבח].

פסולים שהמזבח קידש ואחר כך הורידום [בטעות] מהמזבח

כל הפסולים שהמזבח מקדש אותם, אינו מקדש אותם להיות לגמרי ככשרים, אלא שבעודם על המזבח הם מקודשים, ואין צריך להורידם, אבל אם הורידו אותם מהמזבח, חזרו לפסלותם, ואין מעלים אותם.

וכל זה כשלא משלה בהם אש המזבח כשהיו עליו, אבל אם החלה אש המזבח לאוכלם, נעשו לחמו של מזבח, ומעתה אף אם ירדו ממנו, חוזרים ומעלים אותם למזבח.

ומכל מקום, מבואר במשנה [בדף פ"ו], שאף שמותר להחזירם למזבח, אין הדבר חובה, אלא רשות בלבד, ולכן אם פקעו מעל המזבח, אין צריך להחזירם.

ואלו [כשרים] שאם עלו ירדו

דברים כשרים שאינם ראויים למזבח כלל, אפילו עלו למזבח, לא נתקדשו לו, ולכן ירדו ממנו.

ובכלל זה: (א) בשר קדשי קדשים. (ב) ובשר קדשים קלים. (ג) ומותר העומר. (ד) ושתי הלחם. (ה) ולחם הפנים. (ו) ושירי מנחות. (ז) והקטורת [שעלתה על המזבח החיצון שאינה ראויה לו אלא לפנימי].

הצמר שבראשי כבשים והשער שבזקן תיישים והעצמות והגידים והקרניים והטלפים

א. דעת משנתנו [כרבי].

כל אלו, שאינם בשר הקרבן, אלא דברים המחוברים לבשר, בזמן שהם מחוברים לו, הם עולים עמו למזבח, אבל אם פרשו מהבשר, אינם עולים למזבח, ואם עלו למזבח, לא נתקדשו בכך, אלא ירדו מהמזבח.

שנאמר "וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה", שמשמע מזה שהכל עולה למזבח, אפילו עצמות וגידים שאינם בשר, ונאמר, "וְעֵשֶׂתָּ עֲלֵתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח ה' אֶקִיד", שמשמע מזה, שרק הדם והבשר עולים למזבח.

וליישב את שני המקראות, יש לומר, שכל המחובר לבשר עולה למזבח אף שאינו בשר, אבל מה שאינו מחובר לבשר, אינו עולה.

לדעת רב מרי – כשהדברים הללו אינם מחוברים בבשר, אינם מתקדשים, אפילו עלו למזבח, וגם משלה בהם אש המזבח, ובכל אופן יורידום מהמזבח.

ולדעת רבי חנינא מסורא – כשהדברים הללו אינם מחוברים בבשר, אינם מתקדשים בעלייתם למזבח, רק כשלא משלה בהם אש המזבח. אבל אם החלה אש המזבח לאוכלם, נעשו לחמו של מזבח, ומעתה אף אם ירדו ממנו, חוזרים ומעלים אותם למזבח.

דף פ"ו

ב. דעת תנא קמא בברייתא.

כל אלו, אף שאינם בשר הקרבן, עולים למזבח, אפילו כשאינם מחוברים בבשר, כי גם כשפרשו מהבשר, הם בכלל הכתוב, "וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה".

ורק לעניין אחד אינם שווים לבשר, שבשר שנתעכל ופקע מהמזבח, מחזירים אותו למזבח, אבל את אלו, אם נתעכלו ופקעו מהמזבח, אין מחזירים אותם למזבח, וזה מה שנלמד מהכתוב, "וְעֵשֶׂתָּ עֲלֵתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח ה' אֶקִיד", שרק את הבשר מחזירים, אפילו כשפקע אחר שנתעכל.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)